

fuzinar

Leto XL

Ravne na Koroškem, junij 2003

št. 6

Na Ravnah nastaja muzej železarstva

Mag. Tadej Brate, strokovnjak za varstvo tehniške dediščine, ki dobro pozna svetovne in predvsem naše razmere na tem področju (za slednje meni, da so zdaj katastrofalne), je na nedavni okrogli mizi na temo muzejske postavitve železarske dediščine Koroške ocenil, da "kot se stvari odvijajo na Ravnah, je v slovenskem prostoru pravi čudež". Pa čeprav je pred leti ta projekt "izgledal kot polet na Mars". Sicer pa teorija varstva tehniške dediščine uči: Če pobuda ne pride iz kraja, kjer je, je vsako varovanje težko oziroma sploh nemogoče.

Pohvalna je gesta železarne (Metala Ravne), ki je brezplačno odstopila del tovarne za muzejski kompleks. Kot pravi direktorica Koroškega muzeja **mag. Karla Oder**, podpora podjetij ni vprašljiva, interes je izrazila tudi lokalna skupnost.

Umetno je razmišljanje **dr. Oresta Jarha**, direktorja Tehniškega muzeja Slovenije, o tem, da ni dovolj ostankov iz preteklosti le ohraniti, temveč jim je treba dati tudi vsebino.

Prav zato je lani septembra na Ravnah potekala arhitekturna delavnica na temo **Opuščeno industrijsko območje – razvojni potencial mesta**, v kateri so študentje pod vodstvom **dr. Fedja Koširja** in **mag. Sonje Ifko** ter ob pomoči Koroškega muzeja pripravili kar nekaj predlogov. Pot železarske dediščine naj bi povezala osem lokacij in postala del kulturno-turistične ponudbe Mežiške doline. Ena od skupin se je ukvarjala z vključevanjem predvidenega muzejskega območja v mestno strukturo. Opuščeni železarski objekti naj bi dobili novo vsebino: v krčilni kovačnici sta predvidena osrednja

zbirka razvoja železarske proizvodnje in prostor za razstave ter kulturne prireditve; v objektu perzonalna pa naj bi bili razstava o življenju železarjev in posledicah industrializacije (bivalna kultura, razvoj kraja, kulturne in športne dejavnosti, prehrana, sindikalno gibanje ipd.), pisarne muzejskih delavcev in arhiv, v kleti pa prodajalna muzejskih spominkov in muzejska okrepčevalnica. V nekdanjem laboratoriju strokovnjaki predlagajo postavitve odprtega depoja in restavratorske delavnice. Četrta skupina je izdelala virtualno predstavitev železarske dediščine, ki si jo lahko ogledate na http://www.arh.uni-lj.si/delavnica_ravne/index.htm

Po **Bratetovem** mnenju je projekt "na zdravih temeljih"; kot pravi **dr. Košir**, pa je prednost lokacije bodočega muzeja, da je v živem kraju. Zdaj je torej čas, kot opozarja **Dean Damjanovič** iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, za pripravo finančne konstrukcije ter projekta, da se bo mogoče prijaviti na različne razpise. Dosedanjih milijon tolarjev na leto ne bo dovolj, samo za ureditev štauarije bi jih potrebovali od petnajst do dvajset.

Strokovnjaki pa predlagajo, da mora muzej obiskovalcem odpreti vrata takoj, ko bo v njem že nekaj predmetov oziroma zbirk. Koncept t. i. živega oz. rastočega muzeja se uveljavlja predvsem v tujini, kjer ugotavljajo tudi njegovo poslovno uspešnost. Metoda malih korakov se kaže kot uspešna tudi v tem primeru, zato se zdijo uresničljivi tudi drugi načrti, kot je pridobitev kustosa za tehniško področje, ki ga Koroški muzej še nima, in pa vzpostavitev enotne mreže tehniške dediščine v Sloveniji.

A. Č.

VOGARD V STEČAJU

Okrožno sodišče v Slovenj Gradcu je 8. maja letos začelo stečajni postopek nad podjetjem Vogard. Za stečajnega upravitelja je postavilo mag. Radovana Triplata iz Kotelj. Prvi narok za preizkus terjatev bo 10. septembra.

Družba Vogard je nastala 1. 4. 1994 v sklopu privatizacije storitvenih dejavnosti nekdanje Železarne Ravne in je doslej prva zasebna družba iz tistega obdobja, ki je bila neuspešna. Na začetku je zaposlovala 76 oseb.

Njene glavne dejavnosti so bile: varovanje premoženja in oseb, čiščenje ter urejanje okolja. Stečaj je posledica zmanjševanja obsega poslovanja (čeprav je Vogard dejavnost čiščenja razširil tudi zunaj železarniške ograje) in poslovnih udarcev (npr. izguba precejšnjega dela prihodka zaradi stečaja Jeklolarne in prisilne poravnave nad družbo STO). Izguba se je povečevala in je skupaj dosegla že okoli 14 milijonov SIT. Delovno razmerje je prenehalo 97 zaposlenim, do katerih ima podjetje okoli 50 milijonov SIT obveznosti.

Dejavnosti, s katerimi se je ukvarjal Vogard, pa na območju železarne ne bodo zamrle –

varovanje oseb in premoženja je prevzelo podjetje G7, ki je zaposlilo pet vratarjev (varnostnikov) iz nekdanjega Vogarda; medtem ko bodo nekatere čistilke in komunalna skupina odslej zaposleni v ZIP centru. Pogodbe je zaenkrat podpisalo 26 nekdanjih sodelavcev Vogarda – toliko zaposlitev omogočata število in obseg pogodb o storitvah za železarske družbe.

A. Č.

ZA VARNOST V ŽELEZARNI ODSLEJ SKRBI G7

Konec maja (29. 5. 2003) je skrb za varnost ljudi in premoženja prevzela družba G7 iz Trzina. Njene glavne dejavnosti so: fizično varovanje (sprejemna oz. receptorska in varnostna služba, varovanje prirediteljev, osebno varovanje, gasilska straža, prevoz, prenos in spremstvo denarja in vrednostnih pošilk in posebne dejavnosti varnostnikov), tehnično varovanje (projektiranje, dobava in vgradnja ter

servis in

vzdrževanje

varnostnih

sistemov), fizično-

tehnično varovanje

(nadzor objektov na

daljavo, povezava

alarmnih naprav z

dežurnimi

sprejemnimi centri

in varnostno

posredovanje,

satelitsko sledenje

vozil) ter varnostno

svetovanje in

usposabljanje.

Družba je del

poslovne skupine

G7, v kateri je zdaj

zaposlenih

približno 1.500

ljudi. Na področju varovanja le-ta zavzema približno 30 odstotkov tržnega deleža. Skupino G7 zdaj tvorijo: G7 d. o. o., Trzin; G7 Vabaco d. o. o., Murska Sobota; Varnost Posavje d. d., Krško; Efekt d. o. o., Slovenj Gradec; Efekt Proton d. o. o., Slovenj Gradec; Protect Dolenjska d. o. o., Novo mesto; Obad d. o. o., Ljubljana; Vabaco storitve, Murska Sobota; Varnost Kranj, Kranj; Varnost Primorska, Nova Gorica.

Pogodbo z novim izvajalcem fizičnega in obhodnega varovanja lastnine, oseb in premoženja, ki je možnost zaposlitve ponudil osim vratarjem iz Vogarda (toliko jih je ustrezalo zakonskim pogojem), a jih je pogodbo podpisalo le pet, je sklenilo 39 podjetij in samostojnih podjetnikov na območju železarne. Obseg storitev obstaja nespremenjen (preostale delavce – na lokaciji jih je potrebnih okoli 15 – bo izvajalec preusmeril iz drugih podjetij G7), cena pa je v primerjavi s prej zaenkrat nižja za 10

odstotkov. Pogodba je sklenjena do konca letošnjega leta, z možnostjo podaljšanja. Če se bo to zgodilo, bi z začetkom prihodnjega leta na območju železarne lahko zaživel optimalen sistem varovanja, izboljšan tudi s tehničnim varovanjem.

A. Č.

ZAHVALA

Ob stečaju družbe Vogard se za denarno in vso drugo pomoč iskreno zahvaljujemo Sindikalni podružnici SKEI ravnstkih železarskih družb oziroma njeni Komisiji za socialna vprašanja.

Člani in članice SKEI
nekdanje družbe Vogard

TPV Tadis naročil štiri stiskalnice v Strojih

25. maja sta direktorja ravnstke železarske družbe Stroj in novomeškega podjetja TPV Tadis podpisala pogodbo o prodaji štirih stiskalnic za preoblikovalno linijo. Vrednost posla je okrog tri milijone evrov, je povedal **direktor Strojev Adi Peter**.

V novomeški tovarni avtomobilskih komponent, ki je nastala iz dela nekdanjega IMV in je največja dobaviteljica delov za avtomobilsko industrijo v Sloveniji, pričakujejo odpremo prve stiskalnice SE2-500 konec septembra, rok za dobavo drugih dveh enakih stiskalnic je zadnji letošnji oktobrski dan, medtem ko morajo ravnstki Stroj v Novo mesto četrto stiskalnico DA-800 dostaviti do konca novembra. Do 20. decembra mora biti postavljena celotna linija.

Nedavno sklenjeni posel ni pomemben le zaradi tega, ker bo zaradi njega plan letne realizacije v Strojih dosežen in celo nekoliko (za 5 odstotkov) presežen, več časa pa bo tudi za izpolnitev naročil oziroma za njihovo pravočasno

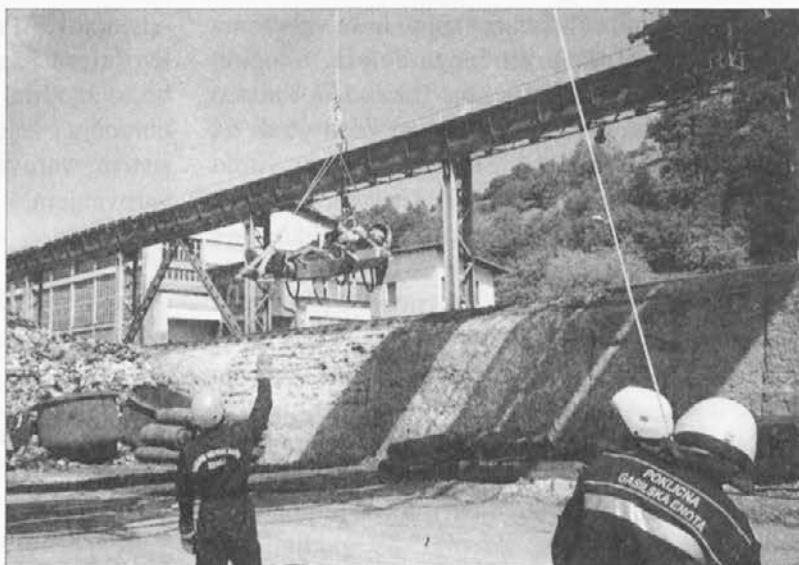
pridobivanje za prvo četrletje prihodnjega leta, ampak predvsem zaradi novosti, ki jo bodo Ravenčani prijavi kot patent. Gre za vgrajeni mehanizem v stiskalnici, ki omogoča, da se lahko le-ta predela v stiskalnico "enojnega dejstva". Stiskalnica DA-500-300/SE2-630 lahko torej deluje kot dvojno- ali enoakcijska stiskalnica (notranji in zunanji pah se spojita). Projektno delo je trajalo skoraj pol leta; ravnstki strokovnjaki pa so naročniku pomagali z nasveti na podlagi dolgoletnih izkušenj. Rezultat bo idealna linija, ki bo kupcu omogočila, da bo lahko postal dobavitelj nekaterih avtomobilskih delov za Revoz.

Družbi TPV Tadis in Stroj sta sodelovanje sicer začeli že lani, podpisali pa sta tudi dolgoročno pogodbo o servisiranju stiskalnic, kakršno imajo Stroj sklenjeno že z Gorenjem in Revozom. Sredi julija bo tako končan remont ene od že delujočih stiskalnic v Novem mestu.

A. Č.

Po letnem planu usposabljanj gasilcev Gasilskega zavoda Ravne na Koroškem je bilo v okviru reševanja z višin in iz globin na Ravnah organizirano **usposabljanje za uporabo vrhne tehnike**. Tečaj, ki je bil v dveh delih (10. in 17. maja 2003), je potekal pod vodstvom Združenja slovenskih poklicnih gasilcev. Vodil ga je inštruktor iz Gasilsko-reševalne službe Kranj. Praktični del je bil izpeljan na žerjavo priprave vložka v Metalu.

Preko Gasilske zveze Mežiške doline so bila na usposabljanje povabljeni tudi prostovoljna gasilska društva, vendar so se tečaja udeležili le gasilci iz PGD Kotlje in Prevalje.

INTERVENCIJE PGE GASILSKEGA ZAVODA RAVNE V MAJU

1. 5. 2003 so ob 9.38 zagoreli trava in leseni odpadki med reko Mežo in Kovačnico.

Za družbe so bili opravljeni trije prevozi v okviru prve pomoči; dva delavca sta bila poškodovana, eden pa je obolel.

Drugod so poklicni gasilci posredovali:

8. 5. 2003 so na Čečovju vstopili v stanovanje s pomočjo avtolestve,

9. 5. 2003 pri prometni nesreči na Ravnah,

22. 5. 2003 pri prometni nesreči v Podklancu,

25. 5. 2003 pri prometni nesreči v kraju Vrata,

31. 5. 2003 pri požaru na travniku v Dobji vasi.

Direktor: Roman Lupuh, dipl. org.-men.

Oskrba z energijo v aprilu (komentar obsega porabe)

Oskrba z energenti je v aprilu potekala v skladu s postavljenimi plani in potrebami naših odjemalcev na zaokroženem gospodarskem kompleksu nekdanje Železame Ravne. Motena je bila le oskrba z električno energijo. 8. 4. 2003 ob 7⁵⁰ je prišlo do izpada 110 kV daljnovoda HE Dravograd na CTP ŽR. Vzrok izpada je bilo delovanje podfrekvenčne zaščite v HE Dravograd. Napaka je bila odpravljena v 21 minutah. Prekinitev dobave električne energije ni vplivala na delovanje UHP peči v Jeklami, saj le-ta v tem času tudi ni bila planirana za obratovanje.

Skupno je v aprilu znašal obseg distribucije električne energije 22.105 MWh. Od tega je bil delež proizvodnje v kogeneraciji (KPTE) 17,6 % ali 3.897 MWh. V primerjavi z marcem je bil obseg distribucije električne energije za 9 % manjši.

Distribucija zemeljskega plina je znašala v aprilu 4.249.042 m³ in je bila za 18 % nižja kot v marcu. Vzrok temu je manjša poraba zemeljskega plina za ogrevanje in proizvodnjo toplote. Primerjava distribucije zemeljskega plina z aprilom lanskega leta pa kaže na 6-odstotno povečanje količin.

Proizvodnja in distribucija toplotne energije za ogrevanje sta znašali v aprilu 5.664 MWh. Kljub nižji povprečni mesečni temperaturi v aprilu za 0,6 °C v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta sta bili proizvodnja in distribucija toplote za 2 % nižji. Manjša poraba toplote kljub nižji povprečni temperaturi je lahko eden od pokazateljev našega racionalnejšega odnosa do porabe energije.

Proizvodnja in distribucija komprimiranega zraka sta v aprilu znašali 3.861.906 m³ in sta bili količinsko za 2 % višji

kot v marcu. Primerjava proizvodnje in distribucije komprimiranega zraka z aprilom 2002 pa kaže na 17-odstotno znižanje proizvodnje.

Proizvodnja pare je v aprilu znašala 586 t in se je v primerjavi s prejšnjim mesecem zmanjšala za 15 %. V primerjavi s proizvodnjo v lanskem aprilu je bila prav tako nižja, in to za 2 %.

Proizvodnja sanitarne tople vode je znašala v aprilu 5.434 m³ in je bila po količinskem obsegu za 3 % večja kot v enakem lanskem obdobju. Primerjava s porabo v marcu pa kaže na 11-odstotno znižanje.

Distribucija hladilne vode v tem mesecu (300.118 m³) je bila v primerjavi z enakim lanskim obdobjem nižja za 19 %. Glede na postavljene plane za april je bila poraba nižja za 1 %.

Tudi poraba pitne vode je v konstantnem upadanju glede na enako lansko obdobje. Tako smo v aprilu iz obeh vodnjakov načrpali 46.379 m³, kar je v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za 27 % nižja količina. Dvakrat mesečno ZZV Ravne na Koroškem naključno jemlje vzorce za analizo pitne vode. Analize so pokazale, da je kakovost pitne vode ustrezna.

Distribucija kisika je bila aprila (206.143 kg) v primerjavi s prejšnjim mesecem nižja za 7 %. V primerjavi z aprilom 2002 pa je bila prav tako nižja, in to za 6 %.

V aprilu je poraba argona znašala 4.226 kg.

Distribucija dušika (45.340 kg) je bila v primerjavi s prejšnjim mesecem nižja za 10 %. Primerjava z aprilom 2002 pa kaže na 13-odstotno povečanje porabe.

Tehnični vodja v družbi Petrol Energetika Nikolaj Sonjak

KULTURA

V MAJU

● Koroški pokrajinski muzej in Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec sta 8. 5. pripravila predavanje Kovanje umetnosti in umetnost kovanja. O kroparskem umetniškem kovanju je spregovoril Toni Bogožalec.

● V ravenški Koroški osrednji knjižnici je bil 9. 5. etno-folk večer: nastopila je glasbena skupina FL-ETNO iz Cerknice. Njen član Milan Vošank je razstavil svoja likovna dela, gimnazijska maturantka Lucija Uršnik pa je prebrala nekaj odlomkov iz njegove knjige Na poteh med gorami.

● V muzejskem razstavišču na ravenškem gradu je na povabilo Koroškega muzeja 9. 5. predaval Ivo Janez Cundrič, dipl. inž. metalurgije. Temo je poimenoval Sijaj železa v železodobnem času na Slovenskem, spregovoril pa je tudi o svoji knjigi Pozabljeno bohinjsko zlato, ki je izšla pri Cerdonisu. Obiskovalci so si ogledali tudi film o uspešnem poskusu avtorja in sodelavcev, ko je – podobno kot stari mojstri pred dawnimi stoletji – iz preproste peči (rekonstrukcija) pridobil "volka", ki ga je nato skoval v uporabne predmete.

● 32. letni koncert KD MoPZ Vres je bil 17. 5. v Družbenem domu na Prevaljah. Pevcem pod vodstvom zborovodkinje Almire Rogina sta se pridružila tudi gosta: Uroš Lečnik (solist na kontrabasu) in pianistka prof. Sanja Mlinar.

● Kulturno društvo Svitanje z Raven na Koroškem je 17. 5. v glasbenem domu pripravilo koncert, na katerem so nastopili: Blaž Satler, Miha Ferk, Milanka Črešnik, Nadja Rečnik, Nina Grošel, Tatjana Sagernik, Tomaž Makan in Vesna Pučl.

● "Skupaj zaplešimo v podjetje" je bil moto medobčinskega srečanja odraslih folklornih skupin Koroške, ki je bilo 23. 5. v ravenškem kulturnem domu. Sodelovale so folklorne skupine: "Ostali smo mladi" iz St. Mareina, "Luka Kramolc" Šentanel, "Rej" Šmartno, "Pastirji" Podgorje, "Gozdar" Črna, "Majsterski" Mala Mislinja in KD Prežihov Voranc Ravne.

Organizator je bil JS RS KD, OI Ravne.

● V Koroškem pokrajinskem muzeju so 22. 5. predstavili priložnostno **poštno znamko Ogrebanje roja** (motiv na fotografiji) iz nove serije Panjske končnice, ki predstavljajo posebnost slovenske ljudske kulture alpskega sveta Gorenjske in

Koroške. Na znamki objavljena panjska končnica prikazuje čebelarje pri spravilu divjega roja v panj. Nekdaj je bila del čebelnjaka pri kmetiji Ledinek v Zagradu pri Prevaljah. Zdaj je v Čarfovi zbirki panjskih končnic Koroškega pokrajinskega muzeja v Slovenj Gradcu.

● V prostorih muzejskega razstavišča v ravenškem gradu so 28. 5. odprli razstavo fotografij Bojana Adamiča. Nastala je v sodelovanju Znanstveno-raziskovalnega središča Bistra Ptuj in Pokrajinskega muzeja Ptuj.

● V organizaciji KD Prežihov Voranc z Raven je bila 30. 5. v Vinoteki Mihelač otvoritev razstave del Grega Grošlja; v kulturnem programu je sodelovala Nina Grošel.

● Pihalni orkester železarjev Ravne je konec aprila zmagal na mednarodnem festivalu pihalnih orkestrov v italijanski Gulianovi in prejel tudi pokal predsednika Italije Carla Chiampija. Ravenski godbeniki so navdušili s paradnim programom, v katerega so vključili predvsem slovensko glasbo. Tako kot ostala šesterica orkestrov iz Italije, Švedske, Poljske, Češke, Španije in Estonije so tudi Ravenčani nastopili na različnih lokacijah v mestu in pripravili celovečerni samostojni koncert.

(Obširneje je v Koroškem fužinarju.)

Zbrala: A. Č.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Rak pri moških

Rak je skupno ime za nekaj sto malignih bolezni, ki so po svetu in tudi pri nas različno pogoste. Tudi pri nas obolevnost za rakom narašča.

Med najpomembnejšimi vzroki za večanje števila bolnikov z rakom so staranje prebivalstva (rak je pretežno bolezen starejših ljudi), vedno boljše diagnostične metode, ki odkrivajo več rakavih bolezni, pa tudi večja izpostavljenost prebivalstva nevarnostnim dejavnikom. Na to, kdo bo zbolel za katerim od rakov, vplivajo z medsebojnimi učinki dejavniki iz okolja in način življenja, dedna nagnjenost in naključje. Karcinogeneza, proces nastajanja rakave bolezni, je zapleteno dogajanje, za katero je značilna nepovratna sprememba celice, ki se nadaljuje z nenadzorovano rastjo tumorja in se nezdravljena konča s smrtjo. Naravni potek bolezni je dolg. Čas od začetne spremembe celice do kliničnega pojava bolezni, t. j. latentna doba, je za večino rakov 10 do 15 let, lahko tudi več. Zgodnejše odkritje raka veča uspešnost zdravljenja.

Osem najpomembnejših znakov mora vzbuditi vašo pozornost!

SPREMEMBE V USTIH ALI GRLO, HRIPAVOST

Če glas postane hripav brez znanega vzroka in hripavost v približno dveh tednih ne izgine, je to lahko znak nevarne bolezni, npr. raka glasilk ali drugega predela grla. Če se na ustnici ali v ustni votlini pojavi razjeda, ki se noče zaceliti in se celo veča ter povzroča bolečine, je to lahko opozorilni znak raka ustnice ali ustne votline. Raki ustne votline in žrela so pogostejši po 50. letu starosti. Po zbolevanju smo v Sloveniji med prvimi v Evropi, po preživetju pa zaradi poznega odkrivanja med zadnjimi.

K nastanku raka ustne votline in žrela prispevajo prekomerno pitje alkoholnih pijač, kajenje, slaba ustna higiena, k raku grla pa predvsem kajenje.

TRDOVRATEN KAŠELJ

Kašelj je normalen refleks, ki pripomore k čiščenju pljuč in grla. Običajno ga povzročajo prehladne bolezni, pogost je pri kadilcih. Pozorni morate biti, če se kašelj pojavi brez posebnega vzroka ali če se običajen kadilski kašelj kakor koli spremeni. Še

posebej bodite pozorni na krvav izpljunek. Tudi težave z dihanjem ali zasoplost pri manjših naporih lahko opozarjajo na pljučnega raka. Prenehajte kaditi! Devet od desetih pljučnih rakov je posledica kajenja.

ŽELODČNE TEŽAVE, PREBAVNE MOTNJE, NENAMERNO HUJŠANJE

Čeprav so prebavne težave pogoste, moramo biti nanje pozorni in jih ne smemo zanemariti. Posebej moramo biti pozorni na težave, ki se pojavijo na novo in trajajo dlje kot običajno:

- težave pri požiranju, ko se zdi, da se hrana zatika v požiralniku;
- "težave s prebavo", ki jih do sedaj niste poznali, zlasti, če ste starejši od 40 let;
- spremenjen ritem iztrebljanja, predvsem driske, ki se izmenjujejo z zaprtjem;
- krči z vetrovi ali bolečinami v trebuhu;
- občutek, da ne morete izprazniti črevesa;
- črno ali krvavo blato;
- nenamerno hujšanje.

Raki požiralnika, želodca, debelega črevesa in danke so pogostejši po 50. letu starosti.

Na redne kontrolne preglede naj hodijo tisti, ki imajo črevesne polipe, še posebej, če gre za družinsko bolezen.

Sadje, zelenjava, vlaknine v prehrani in telesna dejavnost zmanjšujejo nevarnost raka debelega črevesa.

KRI V URINU

Kri v urinu je največkrat posledica vnetja, ledvičnih kamnov ali kamnov v sečnem mehurju, lahko tudi poškodbe. Čeprav redko, je lahko tudi posledica raka ledvic ali sečnega mehurja. Rak sečnega mehurja je pogostejši po 55. letu starosti in je pogostejši pri kadilcih.

TEŽAVE PRI URINIRANJU

Pri moških postane s starostjo odtekanje urina počasnejše, curek urina pa tanjši. Mehur je treba pogosteje prazniti. Žleza prostate, ki leži pod mehurjem, se namreč poveča in zaradi pritiska na mehur ovira odtekanje urina. Povečanje prostate največkrat ni rakasto, vendar lahko podobne težave povzroči rak prostate. Rak prostate je pogostejši pri moških po 55. letu starosti.

OTEKLINA ALI ZATRDILINA V ENEM MODU ALI OBEH

Oteklina, zatrdlina ali bolečina v modu imajo razne vzroke. Lahko so posledica udarca ali lažjega

vnetja. Če težave trajajo dlje, lahko opozarjajo na raka mod. Rak mod je pogostejši pri mladih moških, največ bolnikov je starih od 15 do 44 let.

Podobno, kot si morajo ženske same pregledovati dojke, si morajo moški pregledovati moda. Najprimernejša priložnost za samopregledovanje je takrat, ko se kopate ali prhate. Če opazite, da se je eno modo povečalo ali zmanjšalo ali pa se je v njem pojavila neboleča zatrdlina, morate brez odlašanja k zdravniku. V večini primerov je bolezen ozdravljiva, če se odkrije dovolj zgodaj.

RANICA NA KOŽI, KI SE NE ZACELI, ALI SPREMEMBA MATERINEGA ZNAMENJA

Ranice ali razjede na koži, ki se dolgo ne zacelijo, so lahko znak kožnega raka (nemelanomski kožni rak), še posebej, če so na predelih, ki so izpostavljeni soncu: na glavi, vratu, nadlakti in na zgornjem delu roke. Značilno je, da se kožni rak razvija počasi in da je ob pravilnem zdravljenju popolnoma ozdravljiv.

Vsaka sprememba materinega znamenja lahko pomeni črnega kožnega raka ali strokovno maligni melanom. Tudi ta se pogosteje pojavi na soncu bolj izpostavljenih predelih, pri moških na trupu. Pozorni bodite zlasti na tista znamenja, ki so v premeru večja od 1 cm, ki začnejo srbeti ali se povečajo, na tista, okoli katerih nastanejo manjša znamenja, ki potemniijo ali v celoti spremenijo barvo, začnejo krvaveti ali iz njih rosi in jih prekrije krasta, se okrog njih pojavi vnetni kolobar ali postanejo neenakomerno obarvana.

Nemelanomski kožni rak je pogostejši pri starejših, po 55. letu starosti.

Redno si pregledujte vso kožno površino, tudi na glavi in hrbtu.

Sončite se zmerno v dopoldanskem ali pozno-popoludanskem času. Zavarujte se pred obilnim sončnim obsevanjem. Pri delu na soncu bodite primerno oblečeni, tudi slamnik ne bo odveč. Na močnem soncu nosite očala, kožo pa zaščitite s kremo za sončenje. Pazite, da vas sonce ne opeče. Moški s svetlo poltjo in tisti, ki jih sonce hitro opeče, so bolj dovzetni za kožnega raka.

ZATRDILINA KJERKOLI NA TELESU

Pozorni morate biti, če nepričakovano zatipate zatrdlino v dimljah, pod pazduho, na vratu ali kje drugje, ki ni boleča. Če ste hkrati bolj utrujeni, se ponoči močno potite ali brez razloga hujšate, je dobro, da se posvetujete z zdravnikom. Ti znaki opozarjajo na raka bezgavk, Hodkinovo bolezen oči ali na ne-Hodginov limfom. Limfom se pojavi v kateremkoli življenjskem obdobju, vendar je pri starejših pogostejši.

Ta priporočila je v okviru programa Evropa proti raku, posvečenem raku pri moških, izdala Zveza slovenskih društev za boj proti raku, ki želi s svojim zdravstvenovzgojnim programom prispevati k zmanjšanju zbolevalnosti in umrljivosti za rakom.

Metka Markovič, dr. med., spec. spl. med.

"KOROŠKA V GIBANJU BREZ TOBAKA"

Ob svetovnem dnevu nekajenja je Zavod za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem 1. junija pripravil pohod na Uršljo goro. Vabilu se je odzvalo okrog tisoč udeležencev; bilo bi jih še več, če bi bilo vreme bolj prijazno. Z Naravskih ledin je bil organiziran pohod v spremstvu zdravnika in reševalca. Pohodniki so na Gori prisluhnili Oktetu IGEM in Adiju Smolarju ter sodelovali v ustvarjalnih delavnicah in družabnih igrah. Kadilci so imeli možnost vpisa v brezplačno delavnico za odvajanje od kajenja, verniki pa so se lahko udeležili maše v cerkvi sv. Uršule.

Pohod bo tudi prihodnje leto, njegov namen pa je motivacija za gibanje.

A. Č.

MOBILNI TELEFONI IN LEPO VEDENJE

V literaturi je med drugim veliko napisano tudi o komuniciranju po telefonu, o tem, kako se na klic pripravimo, kako klic organiziramo, o pravilih lepega

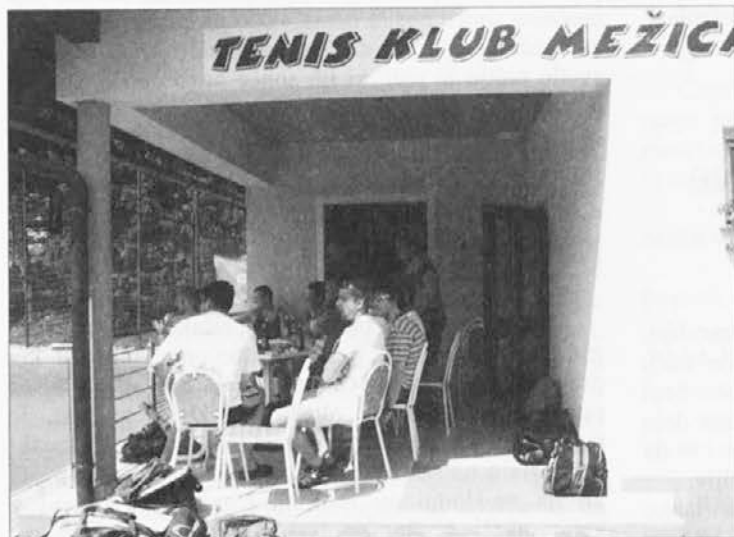
vedenja pri telefoniranju, o sprejemanju klicev itd. Manj oziroma skoraj nič pa o rabi oziroma "zlorabi" mobilnih telefonov. Res je, da imajo le-ti cel kup prednosti pred klasičnim telefonom. Predvsem smo z njim skoraj vedno in povsod dosegljivi. Pa je to vedno prednost? Uporaba mobilnega telefona zahteva še posebno taktost in disciplino.

POMEMBNO: če je na vratih pisarne, sejne sobe, predavalnice ... ali kjerkoli že slika prečrtanega mobilnega telefona, potem to nedvoumno pomeni, DA JE UPORABA MOBILNEGA TELEFONA NEZAŽELENA, če ne že PREPOVEDANA!!! Klice lahko tudi preusmerite, vklopite avtomatski odzivnik oziroma telefonski predal ali vsaj izklopite zvonjenje. To naj velja za vse pomembnejše sestanke, poslovna srečanja, tudi kosila. S tem pokažite, da poznate zlata pravila lepega poslovnega vedenja, da cenite poslovne partnerje in njihovo sodelovanje s podjetjem, ki mu pripadate.

Smeri, d. o. o.

10. TRADICIONALNI TENIŠKI TURNIR DRUŽBE NOŽI

Priložnost za druženje
s sodelavci in poslovnimi partnerji

Na igriščih teniškega kluba v Mežici je v soboto, 7. junija, potekal že 10. tradicionalni teniški turnir družbe SŽ Noži Ravne. Nanj je organizacijski odbor povabil dvanajst poslovnih partnerjev in okoli dvajset sodelavcev ter sodelavk, ki igrajo tenis.

Igralci so se v Mežici zbrali že ob deveti uri ter po žrebanju parov stopili na igrišča. Igrali so na izpadanje. Čeprav v ospredju prireditve ni tekmovanje, temveč druženje, povejmo, da je **zmagal Adi Gruber** pred Samom Čepinom.

Športniki so prijeten dan sklenili z razglasitvijo rezultatov in klepetom ob večerji.

Kot sta povedala organizatorja turnirja **Anđelko Smolak** in **Peter Kos** (ki se skupaj z **Ivanom Mesaričem** že desetletje trudita za tovrstna športna druženja), prireditve ne bi bile mogoče brez finančne in materialne pomoči sponzorjev, ki stalno podpirajo izvedbo tega vsakoletnega športnega dogodka. To so: Widia Fridro, TAB, Johnson Controls, Prevent, Zavarovalnica Triglav, Iscar Trzin, Dolinšek-S-Sempeter, Sandvik Kranj, SSS, Koroške pekarne, Swaty Maribor, Metal Ravne in sindikat Neodvisnost. Organizatorji se za podporo zahvaljujejo tudi nekdanji direktorici Ivani Klančnik ter sedanjemu direktorju Darku Ravlanu in komercialnemu direktorju Janku Miklavcu.

Teniški turnir, ki se je doslej odvijal na igriščih na Rimskem vrelcu in v Slovenj Gradcu, zadnja leta pa se je ustalil v Mežici, je le ena izmed športnih oziroma družabnih dejavnosti v Nožih. Zaposleni se radi družijo tudi v prostem času in po službi še najdejo čas ter energijo za rekreacijo. Skupina sodelavcev kolesari, ekipa iz podjetja se je udeležila aprilskega turnirja članov SKEI v odbojki, od jeseni do pomladi poteka rekreacija v DTK, vrstijo se pikniki in planinski pohodi, zori ideja o dvodnevem izletu ...

Družabno in rekreativno dogajanje v Nožih je lahko zgled marsikateremu podjetju, kjer tovrstni področji zanemarjajo.

A. Č., Foto: arhiv družbe Noži.

ŽELEZARJI NA GRMADI

Organizatorji 97. pohoda slovenskih železarjev iz Inštituta za kovinske materiale in tehnologije Ljubljana so za cilj izbrali Grmado (898 m) v Polhograjskem hribovju. Izleta se je 17. maja udeležilo 188 pohodnikov, od teh za en avtobus z Raven. Iz vasi Dvor z gotsko cerkvijo iz leta 1526 so se podali na pohod; nekateri so izbrali lažjo, drugi pa nekoliko daljšo pot. Z vrha je bil lep razgled, prijetno pa je bilo tudi v dolini pri Pograjskem domu, kjer je železarje čakala enolončnica, razvedrila pa jih je še glasba. V bližnji graščini je bila na ogled razstava čipk.

A. Č.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

NOGOMET

Sedmič zapored so naslov državnega nogometnega prvaka osvojili Mariborčani pred CMC Publikumom in Olimpijo. Iz lige je poleg že prej odpisanega Korotana izpadel velenjski Rudar. Dravograjčani so osvojili 7. mesto.

Nogometaši Slovenj Gradca so štiri kroge pred koncem prvenstva 5. lige prenehali nastopati s člansko vrsto, Akumulator iz Mežice je izpadel iz 4. lige, nogometaši Fužinarja so v spomladanskem delu prvenstva 3. lige sever v trinajstih tekmah osvojili eno samo točko. Od nižjerazrednih koroških klubov nekako »životarita« le članski ekipi Kozjaka Radlje in Pece iz Črne.

MALI NOGOMET

Naslov prvaka A medobčinske lige občin Mežiške doline so osvojili nogometaši Polene pred ekipama SG Hoti in Ravne City.

ODBOJKA

Starejši dečki Fužinarja Metala so državni prvaki! Na zaključnem turnirju na Brezovici so varovanci trenerja Bogdana Kotnika v polfinalu premagali domačine, v finalu pa še ekipo Mokronoga. Na turnirju na Prevaljah so deklice domačega kluba osvojile 5. mesto v letošnjem prvenstvu, Mislinjčanke so sedme. Na turnirju kadetov v Mežici so si naslov državnega prvaka priigrali odbojkarji Salonita Anhovo. Mežičani so bili drugi, kadeti Fužinarja Metala pa četrti. Na podobnem turnirju v Mislinji so zmagale kadetkinje Luke Koper, tretje so bile igralke ŽOK Mislinje.

ATLETIKA

Na mednarodnem mitingu v Slovenski Bistrici je atlet KAK Ravne Andraž Nabernik osvojil 5. mesto med člani v teku na 800 m. Med mladinci sta bila v teku na 300 m drugi Blaž Erjavec in tretji Nejc Kok.

Pavel Pori je dosegel 2. mesto v teku na 5000 m v kvalifikacijah za Atletski pokal Slovenije za člane in članice v Ljubljani. Erjavec je bil četrti na 400 in 1500 m, Porijeva pa sedma na 1500 m.

Uličnega teka v naselju Čečovje se je 31. maja udeležilo 32 tekmovalcev in tekmovalk. Med člani je zmagal atlet KAK Ravne Pavel Pori pred Jožetom Morijem z Mute in Petrom Harnoldom (KAK). Ostali zmagovalci: Tadej Skitek, Urša Kogelnik, Borut Košutnik, Urška Hudrap; Gašper Kogelnik, Nina Močivnik; Primož Brenholc in Nežka Pori.

NAMIZNI TENIS

Igralke Fužinarja Inter diskonta so izgubile kvalifikacijski tekmi za uvrstitev v 1. ligo proti ekipi Ptuja. Drugi TOP 12 turnir za mladince in mladinke je bil v Velenju. Fajmutova se je uvrstila na 9. mesto. Zala Šetina je bila deseta, Ivana Zera pa je zmagala v 2. kakovostni skupini. Med mladinci je bil Jure Dretnik devetnajsti.

Na mednarodnem prvenstvu Zagreba sta I. Zera in M. Fajmut dosegli z uvrstitvijo na 2. mesto med ekipami mlajših kadetinj imeniten uspeh. V posamični konkurenci sta se od 5. do 8. mesta uvrstili Zera in Županc, od 9. do 16. mesta pa Jernej Ošlovnik.

Na 1. TOP 12 turnirju za kadete in kadetkinje na Muti je med dekleti zmagala M. Fajmut pred I. Zera, Polona Županc je bila četrta. Na 2. TOP 12 turnirju v Zalogu je bila najboljša Melita Verhnjak z Mute, igralke Fužinarja pa: 4. Fajmut, 5. Zera in 8. Županc. Ošlovnik je bil na prvem turnirju šesti, na drugem pa deveti. Zala Šetina se je na 2. odprtem turnirju za člane in članice do 21 let, v Križah pri Trzinu, uvrstila v polfinale.

PLAVANJE

Na mitingu v Bmru sta v reprezentanci Slovenije nastopali plavalki Fužinarja Gabrijela Golob in Leja Kos. Golobova se je štirikrat prebila v veliki finale in osvojila drugi mesti na 100 in 200 m hrbtno ter tretji mesti na 100 in 200 m kravl.

Na mitingu Ilirije v Ljubljani je Fužinarjeva plavalka Žana Prislan zmagala v absolutni kategoriji na 400 in 800 m prosto, Tanja Kumprej je osvojila 1. mesto na 200 m in 3. mesto na 100 m v delfinovem slogu. Med kadetkinjami je bila Adja Pečnik tretja na 100 m hrbtno.

T. Kumprej je bila na mednarodnem mitingu v Sisku absolutno najboljša v disciplini 200 m delfin, osvojila je še dve drugi in tretje mesto. Med kadetkinjami je najboljšo uvrstitev dosegla A. Pečnik, na zmagovalnih stopničkih pa so se v kadetski konkurenci zvrstili še: Kaja Sonjak, Gabrijela Golob, David Kačič in Martin Paradiž.

Uspešen je bil tudi nastop plavalcev ravskega kluba za pokal mesta Ljubljana. Med kadeti so se med najboljši tri uvrščali: Damir Dugonjič, Adja Pečnik ter Alina Sešel, v mladinski konkurenci pa: Žana Prislan, Vita Sonjak ter Iztok Martinčič. Ekipno so osvojili 3. mesto med kadeti. Dugonjič je v seštevku dveh najboljših rezultatov osvojil 3. mesto med kadeti, Prislanova pa 2. mesto med mladinkami.

Najboljši v letniku 1988/89 v teku na 1000 m po Čečovju: 1. Borut Košutnik, 2. Tine Lenart (desno), 3. Sven Godec (levo).

KARATE

Otroška reprezentanca v tradicionalnem karateju je pod vodstvom selektorja Romana Breznika iz Kotelja tudi letos uspešno nastopala na 12. pokalu Topolino v mestu Caorle. Reprezentanca je štela 33 tekmovalcev, od tega 18 karateistov iz klubov Mežiške doline. Ti so osvojili naslednje medalje: zlato Julija Merkač in Senta Breznik, srebrni Sašo Petrič (vsi Ravne) in Žan Naglič (Črna) ter bronasti Nadja Zorman in Dejan Mesarec (oba Ravne).

ALPINISTIČNE NOVICE

Prvomajskega plezanja v stenah na Biokovu pri Makarski smo se udeležili: Angela, Davo in Stanko Mihev, Marta, Robi in Sara Krejan, Peter Mlekuž in Lucija Gorenšek, v Cerknici se nam je pridružil Marjan Turšič.

V zapuščenem kampu smo postavili šotore.

Splezali smo naslednje nove smeri:

Vrh Ercegovca Gradina – smer Trnova pot – ocena: III+/II-III, plezali Marjan Turšič, Marta Krejan, Peter Mlekuž in Stanko Mihev. Višina 400 m. Čas plezanja 4 ure. Datum 27. 4. 2003.

V Spodnjem delu bariere, imenovane Pod Pločom naslednje smeri:

Davova smer – ocena: IV+/II-III, plezali Marjan Turšič, Marta Krejan, Peter Mlekuž in Stanko Mihev. Višina 200 m. Čas plezanja 2,5 ure. Datum 28. 4. 2003.

Lucijina smer – ocena: IV+/IV, II-III, plezali Marjan Turšič, Marta Krejan, Peter Mlekuž in Stanko Mihev. Višina 200 m. Čas plezanja 2,5 ure. Datum 29. 4. 2003.

Sarina smer – ocena: III/II, plezali Marjan Turšič, Marta Krejan, Peter Mlekuž in Stanko Mihev. Višina 190 m. Čas plezanja 1,5 ure. Datum 29. 4. 2003.

Erazmova smer – ocena: III+/II-III, plezali Marjan Turšič, Marta Krejan, Peter Mlekuž in Stanko Mihev. Višina 220 m. Čas plezanja 2,5 ure. Datum 30. 4. 2003.

Prvega maja smo obiskali bližnje plezališče Brela, v katerem smo vsi plezali lažje kratke smeri.

Stanko Mihev

ZAHVALA

Ob invalidski upokojitvi se iskreno zahvaljujem strojnemu vzdrževalcu valjarne in bivšim sodelavcem za prejeto darilo in številčno udeležbo na skupno preživetem popoldnevu. Vsem pa v prihodnosti želim veliko zdravja in delovnih uspehov.

Dušan Gracelj

Izdaja: Fužinar Ravne, d. o. o., Koroška cesta 14, Ravne na Koroškem.

Uredništvo: glavna in odgovorna urednica mag. Andreja Čibron-Kodrin, tehnična urednica Jelka Jamšek. Lektoriranje: Miran Kodrin, prof. Objavljene fotografije so prispevali uredništvo, arhiv Gasilskega zavoda Ravne in SŽ-Noži Ravne.

Tel.: (02) 870 64 41, interno 6441. **Faks:** (02) 82 23 013. **Elektronski naslov:** Andreja.Cibron@sz-metal.si

Tisk: ZIP center, d. o. o., Koroška cesta 14, Ravne na Koroškem.

Naklada: 1.940 izvodov.

Glasilo je obdavčeno z 8,5-odstotnim DDV.

Objavljenih prispevkov ni dovoljeno kakorkoli ponatisniti brez pisnega dovoljenja uredništva.

KADROVSKA
GIBANJA V APRILU

Konec aprila 2003 je v ravnskem delu koncerna Slovenske železarnice delalo 1.887 zaposlenih. V zasebnih in drugih podjetjih, ki so nastala iz Železarnice Ravne ter so vključena v to rubriko, je bilo 30. 4. 2003 zaposlenih 554 oseb.

DRUŽBA ŠTEVILO ZAPOSLENIH

METAL	999
SISTEMSKA TEHNIKA	306
STROJI	121
KOVANI VALJI	75
STO	8
NOŽI	182
OPREMA	124
ZIP CENTER	72
PETROL ENERGETIKA	95
STYRIA VZMETI	125
TRANSKOR	47
T. K. RAVNE	7
VOGARD	97
SERPA	124
GASILSKI ZAVOD	14
EUREST	45

FLUKTUACIJA

Sklenitve delovnega razmerja

Aprila je bilo v železarskih družbah sklenjenih 9 delovnih razmerij za določen čas, in sicer: po dve v Metalu in Sistemski tehniki, 4 v ZIP centru ter 1 v Strojih.

V drugih družbah za železarniško ograjo so delovno razmerje na novo sklenili le v Serpi (2 sodelavca so zaposlili za določen čas).

Prekinitve delovnega razmerja

Aprila je bilo v železarskih družbah prekinjenih 27 delovnih razmerij: 18 v Metalu (dva delavca sta se starostno upokojila, 15 je bila prekinjena pogodba o zaposlitvi, eden je umrl), 6 v ZIP centru (4 delavci so odšli sporazumno, enemu je poteklo delovno razmerje za določen čas, drugi pa se je invalidsko upokojil), 2 v Opremi (obakrat je bila vzrok sporazumna prekinitev pogodbe) in 1 v Sistemski tehniki (potek delovnega razmerja za določen čas).

Spremembe v drugih družbah: v družbi Styria Vzmeti se je sodelavec invalidsko upokojil, iz Petrola Energetike je sporazumno odšel sodelavec, iz Serpe pa dva.

Po podatkih Smeri, d. o. o. in kadrovskih oddelkov podjetij povzela A. Č.

NAGRADNA KRIŽANKA št. 91

Nagrada križanka št. 90 – rešitev vodoravno:
KAREL ČAPEK, ATARAKSIJA, VEBER, KAST, ANA, NOE, KA,
RT, TAKTI, NALIKA, TEK, ATIKA, SANI, BV, PO, GL, IKRE,
OBAJLA, ZMEŠNJAVA, BET, LENART, ATO, MAROF.

Žreb je zgoščenki Pihalnega orkestra železarjev
Ravne namenil: Ivanu Globočniku in Zdenki Kotnik
iz Sistemske tehnike, zbornik pa Branku Iskraču iz
Metala.

Nagrada križanka št. 91: Rešitev križanke in
svoje podatke pošljite (po interni pošti) do vključno 27.
6. 2003 na naslov: FUŽINAR RAVNE, d. o. o.,
Uredništvo Informativnega fužinarja, Koroška cesta
14, Ravne na Koroškem. Zaradi znižane naklade
glasila sprejemamo tudi rešitve fotokopirane križanke.
Vsakdo lahko v žrebanju sodeluje le z eno rešitvijo.
Rešitev križanke in imena nagrajencev bomo objavili v
prihodnji številki.

	25. JUNIJ	VEDA O ČLOVE- ŠKI ZGODOVINI	MARIO TUDOR	VERDI- JEVA OPERA	IF	POHOR- SKI GRANIT	STARI ATA ALI MEDMET	VSTOP- NICA	IKO	VREMEN. ZNACIL- NOSTI ZA DOL- OBMOČJE	ITALIJAN- SKI SPOLNIK
FINA ŽENSKA					TORBA ZA PUŠČICE RIMSKI ZGODOVI- NAR				LUDDL- FOVO ŠTEVILO		
STEPSKA SRNA					L				PIJACA ST. SLOVA- NOV 3. IN 4. VOKAL		
NAŠ TEDNIK			PRIPADNIK DINARSKÉ RASE ŽELEZNIČ. DRUŠTVO		I						KOŽNA BOLEZEN
DRUŽB. POLITIČNA SKUPNOST					V		SLO. SMUČAR VOGRINEC KRAJEVNA SKUPNOST				
RODBINA, PLEME				PESNICA VAŠTE SLO. VIROLOG MIHA	I				EDVARD KARDELJ		
ŽELJKO POLJAK			PESNIK CAMOES SPOMIN RAČUNAL- NIKA		U			DANSKI FIZIK NIELS	BING CROSBY VNETJE KOSTI		
DOVRŠEN PRETEKLI ČAS					S		PLOVCI ZA PRIVEZ ČOLNOV	B			
VOZILO NA TIRIH					GLAVNO MESTO BANGLA- DEŠA	SLO. IGRALKA KRAVA- NJA	GLAVNI ŠTEVNIK	O			
PASTIRJI							9. IN 21. ČRKA REKA V RUSIJI	H		IT. FILM. REŽISER VITTORIO	POD
OTO GIACO- MELI			OPERATER NA RADARJU JUG. FILM. IGR. EVA					R		S	
MLEČNI IZDELEK				PREŠERNO- VA PESEM ŠTEFAN AVBELJ				LAHKA TKANINA LENKA OREL		I	
SLO. NOVINAR- KA ANDRE						CESTA V MESTU				C	
MESTO V MOLDA- VIJI						JUTRANJA VLAGA NA TRAVNIH				A	

Tokratne nagrade so prispevala tri podjetja: Noži poklanjajo lepo temno modro jopo
iz flisa; Stroji podarjajo poslovnik, vezan v usnje; vse o Metalu pa bo tretji
nagrajenec izvedel z zgoščenke Jeklo z imenom ter iz knjižice Primerjalne tabele in
analizni predpisi.

IME IN PRIIMEK:

PODJETJE (OBRAT/ODDELEK) OZ. NASLOV: